

Ficha Técnica: O Xardín das Delicias

- **Título:** O Xardín das Delicias (título orixinal incerto).
- **Autor:** Hieronymus Bosch (Jheronimus van Aken, c. 1450–1516).
- **Cronoloxía:** c. 1490–1500.
- **Localización:** Museo del Prado, Madrid.
- **Estilo:** Prerrenacemento flamengo / Gótico tardío nórdico.
- **Técnica e materiais:** Óleo sobre táboa de carballo, en formato de tríptico.

Comentario da Obra

1. Identificación

"O Xardín das Delicias" é a obra máis enigmática e celebrada de **Hieronymus Bosch**, un artista do norte de Europa que viviu entre o Gótico e o Renacemento. O tríptico, pintado en óleo sobre táboa, está concibido para ser lido de esquerda a dereita, desde a **Creación** ata a **Condenación**. O seu formato, que se podía pechar e que amosaba unha imaxe monocroma cando estaba pechado (a Terra na creación, o Terceiro Día), reforzaba a súa función de meditación moral. A obra é un complexo tratado sobre o pecado e o destino da humanidade, cheo de simbolismo e fantasía.

2. Análise Formal

A obra destaca pola súa **minuciosidade flamenga** e a súa riqueza de detalles, xunto cunha imaxinación desbordante.

- **Panel esquerdo (O Paraíso):** A composición é serena e ordenada, cunha paisaxe idílica e seres fantásticos. O cromatismo é suave, con verdes e azuis, e a luz é clara. A figura de Deus, Adán e Eva no centro, mentres o fondo mostra a creación.

- **Panel central (O Xardín das Delicias):** Este panel é o máis caótico e onírico. Bosch utiliza unha **perspectiva aérea** que permite ver unha multitude de figuras espidas, xigantescas froitas e animais de fantasía. A paleta é viva e variada, dominada por rosas e verdes. Non hai un punto focal claro, o que obriga ao espectador a percorrer a escena en busca de significado. A composición é un labirinto visual de corpos, plantas e obxectos simbólicos.
- **Panel dereito (O Inferno):** O contraste é brutal. A escena é escura, cunha arquitectura de pesadelo e unha paleta que inclúe negros, grises e vermellos intensos. A composición está chea de torturas, criaturas híbridas e instrumentos de música usados para castigo.

3. Análise Iconográfica e Simbólica

"O Xardín das Delicias" non é unha narración secuencial, senón unha complexa alegoría moral. A súa iconografía é extremadamente simbólica e aberta a múltiples interpretacións.

- **Panel esquerdo:** Mostra o Paraíso, con Adán e Eva e un Deus creador. A presenza dun animal coa pel de dragón e un gato cun rato na boca xa insinúa a chegada do mal e a **perda da inocencia**.
- **Panel central:** A interpretación máis aceptada é que representa a **luxuria** e o **pecado orixinal da humanidade**, que vive nun estado de inconsciencia moral. As froitas (mora, cereixa, amorodo) son símbolos de pecado e fugacidade do pracer. Os globos de cristal e as burbullas refírense á fragilidade da vida e ao pecado da vaidade. As posturas acrobáticas das figuras son símbolos de perversión e depravación.
- **Panel dereito:** É un **inferno musical**, onde os instrumentos de música se converten en instrumentos de tortura. A **figura do demo**, que é un busto oco que se apoia en árbores, simboliza a perdición. A representación do inferno de Bosch é inusual, non está chea de chamas, senón de castigos que se corresponden cos pecados cometidos no xardín. A tortura musical ou o tormento dos xogadores son un aviso visual sobre as consecuencias das súas accións.

4. Contextualización

Bosch traballou no contexto da **Flandres medieval** e do **Renacemento do Norte**, un período de profunda transformación social e relixiosa. A súa obra reflicte a **inquiétude moral** e a visión pesimista do ser humano, influída polo misticismo e as seitas relixiosas da época. A súa arte non busca a beleza clásica nin o idealismo italiano, senón unha expresión directa e simbólica das angurias e temores da sociedade. O seu estilo, caracterizado pola mestura de seres fantásticos e realismo, tivo un gran impacto en artistas posteriores, desde Brueghel o Vello ata os surrealistas do século XX.

5. Conclusión

"O Xardín das Delicias" é un testamento da **xenialidade e a orixinalidade de Bosch**. Máis que unha simple pintura, é un **documento moral** que examina as tentacións, os pecados e o castigo da humanidade. A súa complexa iconografía e a súa atmosfera onírica convértena nunha das obras máis enigmáticas e fascinantes da historia da arte. É un exemplo de como un artista pode

transcender as normas do seu tempo para crear unha visión única, onde a realidade e a fantasía se mesturan para ofrecer unha profunda reflexión sobre a condición humana.

Concepto

Definición segundo CIUG / PAU

Estilo

Conxunto de características formais, técnicas e temáticas que definen unha obra ou grupo de obras nun contexto histórico e cultural determinado.

Iconografía

Conxunto de imaxes, símbolos e representacións que permiten identificar e interpretar os temas dunha obra de arte.